

96

B. C. D.
DISSE^RTAT^IO ACADEMICA,
DE
FUNDAMENTO
POTESTATIS
MARITALIS,

QUAM,
CONSENT. AMPLISS. FACULT. PHILOSOPH.
IN REGIA ACADEMIA UPSALIENSI,

PRÆSIDE,
VIRO CELEBERRIMO,
DN. MAG. JOHANNE
I H R E,

ELOQV. ET POLIT. PROF. REG. ET SKYTT.
AD PUBLICUM EXAMEN DEFERT
STIPENDIARIUS REGIUS

JOHANNES Joh. KÖHLER,
GOTHLANDUS.

IN AUDITORIO CAROL. MAJORI DIE 12. OCTOB.
ANNI MDCCXLIII.

I HORIS SOLITIS.

UPSALIÆ IMPRESSA.

S:Æ R:Æ M:TIS.
MAGNÆ FIDEI VIRO,
Reverendissimo
PATRI ac DOMINO,
DOCT. GEORGIO
WALLIN,

Dioceſeos Gothlandicæ SUPERINTENDENTI Eminen-
tissimo, Venerandi Consistorii PRÆSIDI Gravissimo, Scholæ
Trivialis, quæ Wisbuæ floret, EPHORO, animarum ibi-
dem PASTORI, Ecclesiarumque in Læderbro & Hel-
lewjk ANTISTITI Adcuratissimo,
MÆCENATI MAGNO.

NE mireris, *Reverendissime PATER*, quod aræ benicitatis *Tua* pagellas
hasce, leves admodum, ideoque tanto fastigio minime dignas, admove-
re audeam. Summus utique & plane singularis *Tuus* favor, *Reverendissi-
me PATER*, quo omnes Musaram cultores benignissime amplecti soles,
accessum facilem pollicetur, spemque mihi facit certissimam, *Te non ægre laturum*,
quod munusculum hocce, rudi mea Minerva elaboratum, *splendidissimo Tuo No-
mini* conseruare sustineam. Accipias igitur sereno faventissimoque vultu pertenuem
huncce ingeniali mei fœtum, in pignus mentis devotissimæ, & me. measque spes
& desideria *Tibi*, *Reverendissime PATER*, in posterum commendata habeas. Ad
ane quod attinet, meum est & æternum erit, *Te submissa colere animi devotione*,
& Deum Optimum Maximum intimis sollicitare spiriis, dignetur, *Te, Re-
verendissime PATER*, salvum ac sospitem quam diutissime conservare, in salutem
Ecclesia & Reipublicæ Literariae, Nobilissima Familia florem, clientum denique, in
quorum etiam numerum me cooptes, humillimus contendeo, patrocinium proper-
fissimum, maximum.

Reverendissimi NOMINIS TUI

rultor & cliens humillimus
JOHANNES KÖHLER.

Admodum Reverendo atque Praeclarissimo
VIRO ac DOMINO,
Mag. MARTINO
KAMMECKER,

Facultatis Theologicæ Upsaliensis ADJUNCTO, dexterrimo,
PASTORI in Nææs, & Contractus Hagund. PRÆPOSITO
longe dignissimo,
PATRONO OPTIMO.

*Ingrati animi merito esse postulandus, si publice jam humillima
mente non agnoscere insigne illum favorem & gratiam, cuius
documenta a Te, Patrone Optime, expertus sum plurima & pror-
sus singularia; in primis postquam adeo mibi contigit esse felici, ut
sub Tuis auspiciis & directione, Vir multis nominibus colende, ad
Musarum castra stipendia facerem. Exstisit quidem propensus Tuus
animus in multos, in alium vero quemquam vix aut ne vix quidem
propensior. Quare ego, tantorum beneficiorum nunquam immemor,
precor semperque Deum omnis boni fontem & scaturiginem preca-
bor, larga sua benedictione illa, quæ in me contulisti, bona, com-
pensare velit. Interea nihil mibi curæ magis cordique erit, quam
vehementer precari, ut in eadem Tua bonitate, b. e., praestandis
beneficiis perseveres. O me felicem si porro solitum favorem Tuum
persentire liceat! Quod reliquum est, Summum numen supplex ve-
nerabor, velit in annos bene multos, Te, Patrone Exoptatissime,
in Ecclesiæ & Rei Literariæ emolumentum, florentem & salvum
præstare.*

Admodum Reverendi atque Praeclarissimi NOMINIS TUI

*humillimus cultor
JOHANNES KÖHLER.*

VIRO

Admodum Reverendo atque Clarissimo.

DN. JOHANNI KÖHLER,

PASTORI in Wænge, Butle & Goldrupe meritissimo,
Parenti Optimo, Carissimo.

Quoties menti meæ obveniunt paterna Tua beneficia, toutes etiam doleo, me eadem non satis venerari, nedum demererri posse; tanta quippe in me fuere, ut vix majora unquam ab ullo Parente in filium conferri quiverint. Quod itaque filiali mea pietate nimium indignum esset, committem, si occasionem banc publice Te suspiciendi temere elabi paterer, nec ullo me pignore gratum jam testarer. Abs Te vero, mi Parens, majorem in modum peto, ut has studiorum meorum primitias, ut tot impensarum Tuarum fructus, tanquam mentis gratissimæ indicium, benigne excipias. Quod supereest, votum meum hoc erit semper calidissimum, velit Benignissimum Numen, omnis boni auctor, Te, Pater indulgentissime, valetudinemque Tuam, in longam annorum seriem sustentare, in omnium eorum, qui Tui sumus, emolumendum, gaudium & solatium!

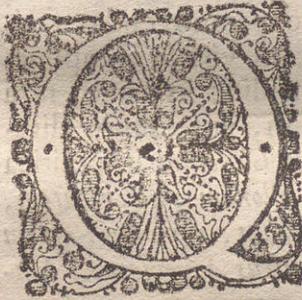
Parentis Optimi.

obedientissimus filius
JOHANNES KÖHLER.

I. N. 3.

§. I.

Uanquam in eo conspirare Doctores philosophiae moralis videamus, quod aliqua in uxorem potestas penes maritum sit, & esse debeat; unde tamen fundamentum hujus potestatis sit derivandum, inter illos æque non convenit, sed potius tot heic tamque diversa se offerunt sententiarum divortia, ut valde difficile sit judicatu, in quamnam partem potissimum sit abeundum. Nos in præsentia controversiam hanc breviter pertractare, in animum induximus: Id vero dum agimus, a Te, H.L., velis conatus nostros benigne interpretari, & mitem modestumque agere censorem, qua par est reverentia, expetimus.

§. II.

Vocabulum potestatis, quod titulum dissertationis nostræ ingreditur, varias sustinere acceptiones, cuivis facile constiterit, quibus tamen recensendis & explicandis non est, quod diutius immoremur:

A

Suf-

Sufficiat, heic verbo monuisse, nomine *potestatis maritalis* nos non intelligere *imperium* proprio tale, quod in civitatibus bene constitutis, introducto per pacta imperantium & parentium ordine, locum invenit: Quod quoque licet varie detur limitatum atque restrictum, aliquanto tamen est arctius, utpote aliis innixum rationibus, quam ut in societate hac maritali obtineat. Scilicet utut uxor, in rebus ad res familiares apte dirigendas atque promovendas facientibus, ad nutum ac voluntatem viri se compone-re teneatur, attamen imperium illius in hanc, non est despoticum, sed temperatum, aut saltem direc-tivum: Ad quod etiam attendit Clasenius in politica p. 27: *Non probamus*, inquit, *illorum auctoritatem, qui conjuges ancillarum more tractant, cum fini, quem natura societati isti proposuit, penitus adversetur. Mariti officium est, vivere cum uxore, tanquam cum socia, non vero tanquam serva.* Addit etiam, *societatem conjugalem potius reciproco amore, quam coactione & verborum atrocitate ali.*

§. III.

Esse ejusmodi potestatem in uxorem plerique quidem, uti diximus, facile concedunt, sed in ejus fundamento & origine inquirenda, diversis disputatur sententiis. Ex naturali præstantia atque excellētia sexus masculini hanc originem deducendam esse, censet Aristoteles; Apertis omnino verbis ita loquutus: Τό ἄρρεν Φύσει τάς Θήλεος ἡγεμονικώτερος, mas ad principatum obtainendum natura aptior est quam femina. Scholastici etiam hanc opinionem, quam ab

ab Aristotele hauserunt, firmiter tenuerunt; & qui-
dem ista inducti ratione, quod dignius indigniori na-
tura imperet. Ab eadem quoque sententia prope
~~abfuisse~~ Hug. Grotium inde licet colligere, quod,
quamvis alibi ex consociatione & mutuo consensu,
qui uxorem inter & virum intercedit, potestatem il-
lam oriri tradat; subjungat tamen in hac consocia-
tione, ob differentiam sexus, imperium non esse
commune, sed maritum constitui uxoris caput. I-
deoque vult ille, potestatem hancce ideo competere
viro, quia excellentiori gaudet natura. Sed nobis
eo minus arridere potest hæc via inveniendi funda-
mentum potestatis maritalis, quo certius constiterit,
qualitatem istam naturalem, præstantiam nempe ac
dignitatem, quam natura sexui masculino attribuisse
videtur, efficere non posse, ut potestatis quid ma-
rito in uxorem debeatur. Nam posita hac naturali
sexus prærogativa, produceretur tantum major apti-
tudo & dispositio in marito ad recipiendam observan-
tiæ; obligatio vero in femina inde non statim emer-
geret. Aptitudo enim vel nullum vel saltem non ni-
si valde imperfectum jus parit, unde, ut aëtu ejus-
modi imperium marito competit, nondum sequitur.
Proinde, nobis etiam videtur verosimile, philo-
sophos, qui sexui masculino hanc prærogativam, tan-
quam naturalem, adjudicarunt, vel laborasse igno-
rantia historiæ sacræ, de lapsu primorum parentum,
vel etiam educationem, communiter a gentibus re-
ceptam, quæ forte, saltem magna ex parte, genui-
na cauſa imperfectionum est in sexu muliebri, con-

fudisse cum natura sexus. Sed & valde adhuc incertum relinquitur, utrum sexus femineus sexu masculino sit deterioris conditionis. Certe nulla ratio alterutri sexui præ altero, singularem quandam prærogativam permittit, nam iexus uterque suas & virtutes & vitia habet. Præterea certum est, in sexu priori non dari quemquam ita virtutibus præditum, ut omnis infirmitatis & lapsus haberi debeat immunitis. Ad hæc etiam virtus, non est unius alicujus sexus possessio, sed animæ thesaurus, quæ, ut spiritus, nescit omnino differentiam sexus. Hanc in rem eleganter non minus, quam nervose mentem suam exprimit Seneca: *Nemini præclusa est virtus, sed omnes admittit, nulla vel census vel sexus ratione habitæ.* Lib. de benef. c. 18. Neque nobis persuadere possumus, hoc satis validum esse argumentum pro demonstranda origine hujus potestatis, quo contenditur, maritum naturaliter uxorem in suam adsciscere familiam, non vice versa, illumque ejus caput & moderatorem existere. Quippe cum neque ad essentiam matrimonii naturaliter requiri arbitremur, ut uxor viro domicilii constitutionem liberam relinquat, ita neque maritus tam per naturam familiæ caput constituitur, ut non magis aliunde.

§. IV.

Quamvis ex antecedentibus quodammodo intelligi possit, quam vacillans sit fundamentum potestatis maritalis ab iis substratum, qui istud ex præstantia naturæ derivant; variæ tamen adhuc superfluent rationes, quibus idem adstruere & firmare nuntur

tuntur nonnulli: In primis longa ratiociniorum serie
Celeberrimus *Canzius* istud ex jure naturali deducere,
atque demonstrare laborat: Affirmat autem is,
viris per naturam ingeneratam esse eam capacitatem
in societate conjugali, ut principis negotii curam ge-
rere præ reliquis possint, ea propter etiam reliqua
societatis hujus membra, per legem naturæ, eorum
se arbitrio adcommoden, necesse esse; & sic porro.
Etsi quidem inde colligi quodammodo possit, dignum
aptumque esse maritum, qui potiores in matrimonio
partes teneat, inde tamen ad actuale exercitium po-
testatis alicujus alteri concedendum, nescio, an illa-
tio satis idonea instituatur. Immo potius repugnat
naturæ societatis conjugalis. Quippe inæqualitas
non est a natura, sed natura ante omne factum hu-
manum omnes, prout a natura homines generati sunt,
constituit æquales, nec alteri quid in alterum tribuit
imperii, quo & tendit ICti monitum in Lib. 32. de
R. J. ajentis: *quod jus naturale attinet, omnes homines*
sunt æquales. Neque ratio ista, ex capacitatem natura-
li desumpta, quod nempe mulieres ex æquo non pos-
sint colere agros, exercere opicia, agitare merca-
turias, reipublicæ munera obire, militis in bello offi-
cia explere, & plura generis ejusdem negotia tracta-
re, quæ recenset *Canzius*, prorsus erit universalis,
quando ad singulares catus applicatur: Exinde vero,
quod ab istiusmodi negotiis vel abstineant vel arcean-
tur mulieres, non magis probari potest, naturam
eas ad hæc obeunda non destinasse, quam conclude-
re licet, eandem noluisse, ut Sinenses feminæ nobi-
liores

liores pedibus fulciantur, quum a teneris ungviculis usu pedum privari adsvescant. Res itaque hæc maximam partem derivanda erit ab usu & consuetudine: & præterea si ipsum imperium, potestatem & rerum directionem respicis, requirunt hæc non tam callum & toros, quam mentis aciem & prudentialiam. Quin immo prostant exempla feminarum haud paucarum, quæ iis & animi & corporis dotibus fuerunt ornatæ, ut viris pares, immo dexteriores furent repertæ in exercendis & peragendis maximi momenti negotiis. Et licet maxime concederemus, quod sexus masculinus, generatim loquendo, sexu femino sit dexterior; recurrat tamen id, quod antea monuimus, inde nempe non illico confici actuale ejusmodi imperium. Præclare omnino differit Bechman in Med. Pol. c. 6. §. 3. *Quod imbecillitas animi mulieribus fere propria sit, non naturæ defectu fit, sed quoniā extra consuetudinem rerum gravium tractandarum posse sint.* Ut etiam ulterius dispalescat, a sola naturæ præstantia fundamentum potestatis conjugalis desumi non debere, fac naturæ id effatum esse, ut cum imperio illa pars sit, quæ naturæ dotibus præpolleat: tum utique valebit id pro potestate mulieribus in viros concedenda, quoties, quod non raro fit, hæ naturæ dotibus præstant. Nec est, quod obvertas, rariores hos casus esse, atque adeo pauciores universalitatem regulæ non destruere. Observandum enim est, Legem Naturæ ita universalem non esse, ut ad casus quoslibet speciales suam normam non applicet. Si adeo naturæ excellentia jus tribueret in

tori

tori consortem, ibi esset utique potestas, ubi maiores dotes & major ad regendum aptitudo. Id vero a positiva constitutione in solidum arcessendum, quod sub generalibus legibus casus proprio eo non spectantes nonnunquam comprehendantur, ut nempe ita facilior sit caussæ dijudicatio, paucorum injuria reipublicæ utilitati interim cedente. Lex vero naturalis ad quemlibet casum specialem descendit, quidque justum sit discriminatim pronunciat: & proinde, si verum est, majorem animi corporisve excellentiam in conjugem potestatem tribuere, nullo habito respectu sexus, fasces illi parti tribuit, quæ his dotibus instructior est. Jam vero quum secus res habeat, evidens est, aliunde hoc fundamentum esse quærendum.

§. V.

Cum igitur per se, ex natura societatis conjugalis hoc imperium non descendat, multum nobis negotii non facesset, quod Hieronymus alicubi ad jus naturæ provocet, statuendo, *etiam gentiles feminas viris, communī lege naturæ, serviisse, qua eadem mente addit: esse ordinem naturalem in hominibus, ut serviant feminæ viris, quia nulla justitia est, ut major serviat minori.* Sed hæc fortassis altius sunt repetenda, quam ex auctoritate hominum profanorum, si quibus horum natura quidem mulier visa suislet ignobilior viro, hic illa præstantior. Nam præter id, quod supra ad idem momentum *antea regessimus, etiam audiamus Hornium de Civit. L. i. c. i. §. VI. Minores, inquit, dotes in feminis sæpius quæfitas, quam inventas,*

ventas, & a natura datus habeas. Quicquid enim hominis participat naturam, virtutis æque capax est. Ut hoc nomine feminæ non subtrahas imperium. Nam non negamus quidem, plerarumque gentium scriptis atque moribus comprobari ejusmodi ordinem, ut feminæ viris serviant. Ast vero nec hoc argumentum est universale: Sunt etiam plurimæ gentes, inter quas mariti se regi a feminis non ducunt indecorum, prout etiam sæpe mulieres imperandi trahuntur libidine, cui quoque vel vi vel clam & precario haud raro satisfaciunt. Deinde etiam aliud est, disputare de potestate mariti in hac, vel illa republica, aliud de jure per se, extra civitatem, considerato. In civitatibus enim matrimonia potissimum ita instituenda, ut respublica civibus repleatur, & familia quævis fortunæ bonis abundet, quo necessitatibus reipublicæ succurri possit, quem in finem in familiis singulis imperium quoddam requiritur: At extra rationes has civiles necessitatem aliquam hujus superioritatis naturalem non deprehendo; nec in statu naturali femina cogi potuit, ut mariti imperium subiret, quippe quæ sui juris fuit, non persona alieni juris, ut arbitratur *Struvius*. *Arniseus* adeo maritalem potestatem a natura deducit, ut ad brutorum animantium exempla recurrat, existimans, societatis quoque & juris conjugalis eundem constitutum esse natura ordinem. Sed verbis *Hornii de Civit.* L. I. c. I. §. VI. respondeo, monentis, *bruta animantia ab imperii, divinissimæ rei, participatione esse excludenda*. *Imperii potestas in bestialem naturam non cadit*. *Simulacra*,

lacra, & imagines obscuræ, tum similia, nihil concludunt in politicis. Validiora sint, quæ tantam rem confiant. Ad hæc etiam aliquam esse ingenii imbecillitatem, nobis persuademus, quod imperium in statu amoris perfectissimi querere velimus, quum tamen amor & coactio nunquam conjungi possint. Plures hic commendant, inquit Hornius de Civit. p. 81. comem quandam & humanam facilitatem, qua gubernanda sit uxor, socia thorii, familiæ, utriusque fortunæ, regenda, ducendaque melius pudore quam atrocitate. Amore opus est & benevolentiae argumentis: non juriis, non odis, aut tristi severitate. Quo quid verius dici queat, non video. Nam conjugium est societas, ubi duo amore tali constringuntur, ut fiant una veluti anima, unum corpus, h. e. constituant unam personam moralem. Heic jam summus adparet amicitiae gradus; unde igitur imperium quoddam heic inveniet locum? Nihil certe sententiae nostræ officet, si dixeris: Amor tamen & coactio inter subditum & principem simul vigent, eo quod probi subditi amore imperantem sibi esse prosequendum agnoscunt. Verum enim vero, æqua lance pensitaturi hanc rem, facile inveniemus, amorem subditorum cum amore conjugum in hoc negotio non posse comparari, quum ille nunquam pari modo ac hic arcto connectere valeat vinculo. Quippe amor iste, quem cives superiori debent, unice in eo deprehenditur, quod legibus illius obtemperent, siuasque voluntates illius nutui & imperio subjiciant: Contra vero amor conjugum supponat necesse est, similitudinem

animorum & conjunctionem quandam eorum firmissimam utriusque fortunæ. Et hoc modo non opus est coactione sive potestate maritali, sed alter excipit alterum reverentia & humanitate; præstitis utrinque amoris atque benevolentiae officiis. Immo vel admonitio vel adhortatio quædam sine coactione atque imperio sufficere heic nobis videtur.

§. VI.

Cum itaque in ipsa natura potestas maritalis parum inveniat præsidii, proximum est, ut inquiramus, quantum habeat roboris fundamentum potestatis maritalis magni *Grotii*, L. 2. c. 5. §. 8., qui ex interveniente consensu atque pacto consociationis inter personas, matrimonium contrahentes, proximam potestatis maritalis originem deducit. Quemadmodum enim jure naturæ æqualis hæc est societas; ita etiam videre non possumus, qua ratione imperium maritale ex consensu consociationis deduci queat, in primis ubi consensus, in se consideratus, mutuus est, & nihil inæqualitatis includit, quum uterque conjugum promittat de se invicem præbendo, aliisque officiis, quæ hunc statum sequuntur. Quapropter nihil aliud inde sequi intelligitur, quam juri naturæ non repugnare, ut alter conjugum, & quidem femina æque ac mas, per consensum consociationis, sibi imperium conjugale adquirere possit. Idecirco, si rem ex ipsa rei natura spectas, nimium confidenter Bodinus l. 1. de republ. c. 3. contendit: *Si aliquis in contrahendis nuptiis, mediante juramento, feminæ imperandi potestatem promisisset; pactum illud servandum non effe.*

esse. Scilicet nihil obstat, quo minus fides servanda sit in pacto, cui nullum vitium inesse deprehenditur. Deinde etiam nobis persuademus, hoc imperium pacto aliquo expresso conjugum, eo minus nisi posse, cum ejusmodi pacta monstrare minime possint mariti, quo feminæ aliquando procis se abstrinxerint, ut imperio eorum se subjicerent: Sed e contraria parte potius student feminæ pluribus modis atque artibus viris imperare. Nam natura societas conjugalis ita comparata est, ut propter defensionem aut securitatem non ineatur, sed unice propter mutuum adjutorium & subolis procreationem; quæ adeo solo pacto & amicitia citra aliquod imperium iniri possit. Et sic nullas idoneas videmus rationes, quibus convinci possimus, hoc imperii fundatum dependere ex pacto expresso: multo minus ex consensu præsumto dependebit; nam quoties constat de dissensu expresso, toties frustra allegatur consensus præsumtus vel tacitus. Ad hæc etiam societas conjugalis, ut contractus, considerari potest: Ast in contractu quodam alter contrahentium sibi potestatem in alterum arrogare nequit, sed uterque omnino contrahentium manent æquales. Si jam contrahentes sunt æquales, nemo inferet, unum præcise alterius imperio subjici aut obligari.

§. VII.

Leviter ostendimus antea, imperium mariti in uxorem, abstrahendo a revelatione, e jure naturæ deduci non posse; quocirca alia nobis via incedendum erit, ut ad fontem rei verum & genuinum de-

veniamus. Nobis igitur fundamenum potestatis maritalis investigantibus placet in primis dictum sequi virorum eruditorum, qui istud ex voluntate & institutione divina derivant: Nempe quamprimum mulier peccandi initium fecit, lege positiva divina universaliter statim ei, in poenam commissi peccati, denuntiatum fuit, ut voluntas ejus marito subjiceretur: Idque expressis offensi Dei verbis: Gen. III. 16. *Voluntas tua obnoxia es tu marito tuo: Et hic dominabitur tibi.* Heic fundamentum potestatis maritalis haud obscure significatur, ubi Adamus expresse uxoris dominus constituitur. Quanquam vero nos haud fugiat, heic varias a variis, ad hoc dictum declarandum, adhiberi explicaciones, nostræ sententiae contrarias, ad quas examinandas & judicium subiectius & opera major requiritur; existimaverimus tamen nos extra aleam erroris positos fore, si, nulla dissentendi urgente necessitate, communem illam & vulgarem interpretationem sequuti, simpliciter credimus, ut cetera imperia, ita etiam hocce maritale, quale scilicet hodie est, a lapsu esse derivandum. Enim vero plane constat, quod in omni societate debeat esse aliquis ordo. Natura vero generis humani per prævaricationem illam primævam ita deperdita, ut recta rerum dispositio sine aliquo externo imperio & directione non posset consistere, tandem orta est necessitas alicujus, qui auctoritate præmunitus vim cogendi & dirigendi ordinis servandi gratia exerceret. Pariter in societate conjugali tali directione eo magis opus est, quod hic status alioqui destrueretur,

mul-

mustaque oriorentur incommoda, hac sublata potestate. Jamque prævidens benignissimum Numen, statum peccati ita esse comparatum, ut, si salvum futurum esset genus humanum, posceret aliquam hujus indolis directionem; ideoque etiam voluisse Deum, fas erit credere, ut in pœnam perpetrati sceleris, Evæ, tanquam primum peccantis, voluntas subjiceretur mariti, ex quo potestas hæcce in uxores maneret apud sexum virilem. Et hac quidem ratione potestas maritalis omnino pœna lapsus est statuenda, siquidem conjugium, ante lapsum, fuit tam perfectum, ut cum summa ejus perfectione pugnaret, simulque statui integratis aliquid imperfectonis tribueretur; si locum ibi haberet ejusmodi imperium. Ubi enim viguit perfectissimus animorum consensus, summus amor conjugum, nulla omnino opus fuit talis unius in alterum potestate.

§. VIII.

Et hinc tendunt varia illa dicta sacrarum literarum, quæ potestatem in uxores maritis vindicant; Ita Eph. V. 24. Iuxoribus injungitur, ut se subjiciant viris propriis; quemadmodum Ecclesia se subjecit Christo tanquam capiti, Pet. III. 6. monet similiter Apostolus, ut uxores ad exemplum Saræ reverenter se gerant erga maritos, Paulus denique Col. III. 18., dum uxores ad subjectionem viris propriis præstandam adhortatur, hanc subiungit rationem, ut convenit in Domino. &c. Hæc omnino aliquam subjectione.

jectionem & reverentiam mulieribus marito præstans
dam, injungunt, ne illæ difficiles ac pertinaces se
gerant, sed viris suis obediendo, actiones suas com
ponant ad nutum voluntatemque viri, in illis scilicet
rebus, quæ res familiares attingunt.

§. IX.

Ex rationibus jam qualiterunque adductis eu
is quidem patet, jus divinum maritis in uxores ad
judicare potestatem, sed quousque potestas hæc sit
extendenda, paucis etiam est exponendum. Scilicet
præter rationem arrogat heic sibi in uxorem maritus
imperium vel civile, vel herile, recte interea mora
le, h. e. prudentem & amicabilem actionum uxoris
directionem. Ut enim communis iste conjugum fi
nis obtineatur, necessum est, ut potestas maritalis ad
eas tantum actiones extendatur, quæ ad educationem
prolis, ideoque futuram natorum felicitatem confe
runt. Cum vero jam non solum maritus, verum
etiam uxor curam liberorum agere debeat, sequitur,
maritum minime posse exercere jus ac directionem
in quascunque conjugis actiones, adeoque nec ab
solute imperare. Quo observato, sententiam D. Fried
liebii JCti Gryphiswald. simul rejicimus, qui statuit,
conscientiam lædere & peccatum mortale committe
re maritum, nisi absolutum in uxorem exerceat im
perium. Duram simul & iniquam censemus inter
pretis Bibliorum Saxonæ inferioris sententiam, qui
ad verba Gen. *He schal dien Herr sin / ita com
men-*

mentatus est: *He schal di vacken tho vinigen und tho vlagen.* Multo minus subserbimus sententiae Joh. Fried. Hornii, qui in libro de civitate, l. i. cap. i. affirmat, imperium mariti in uxorem per jus divinum eo extendi, ut potestatem vitae & necis in se complectatur. Quod quam absurde statuatur, nemo non videt; qui modo attenderit, jus hoc magistratui civili, non marito competere.

SOLI DEO GLORIA.

57

Eruditissimo Politissimoque
AUCTORI,
Dn. JOHANNI Joh. KÖHLER,

Populari & Amico suo honoratissimo, suavissimo.

Dispiciens Tibi, quid potissimum disputatio-
nis incidi subjiceres, nihil pulcrius, ni-
hil jucundius oceurebat Fundamento Pote-
statis Maritalis. Argumentum non vile nulliusque mo-
menti, sed arduum satis atque vexatum esse, is cer-
te fatebitur, qui novit, quot quantaque sint de eo
sententiarum divortia. Tu tamen, Amice optime in-
tegerrime, in hac re rite enodanda explicandaque
operam bonere non dubitasti. Quod ex sententia Ti-
bi successurum, tanto confidentius spero, quanto per-
spectius mihi est, præstanti Te ingenii acumine, &
aliis, iisque egregiis dotibus prædium esse atque orna-
tum, literarumque studiis operam indefessam navasse.
Quod superest, vaneo toto pectori, dignetur Summus
rerum Arbitrè Tibi firmas & animi & corporis vi-
res largiri, ut studiorum stadium feliciter decurras,
conficias, absolvias, & industria ac laboribus Tuis
dignissimum brabeum adipiscaris.

SVENO FOHLIN.